

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання науково-методичної
ради Тернопільського ОКІППО
від 05 вересня 2025 р. №5

ЗАТВЕРДЖЕНО

директор Тернопільського ОКІППО
Олександр ПЕТРОВСЬКИЙ
05 вересня 2025 року

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ**

**«РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗЗСО
З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ»**

Розробники програми	Свистун Олена Орестівна, методист обласного ресурсного центру з підтримки інклюзивної освіти
Найменування програми	Розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників ЗЗСО з інклюзивним навчанням
Цільова група	Педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням
Мета програми	Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах розбудови інклюзивного освітнього середовища з дотриманням принципів рівності, дитиноцентризму, універсального дизайну та індивідуалізації навчання. Удосконалити професійні вміння педагогів, їх готовність до формування комплексного та інтегративного змісту освітнього простору закладу, використовуючи адаптацію та модифікацію, в контексті організації як фізичного, так і емоційно-психологічного безпечного освітнього середовища для здобувачів освіти, творчо застосовуючи у практичній діяльності інноваційні освітні технології, нетрадиційні підходи до організації інклюзивного навчання. Збагачення та оновлення знань вчителів, розвиток їх творчого та креативного мислення, формування загальної та професійної культури, сучасних підходів до професійної діяльності, орієнтація на глибокий аналіз і узагальнення практики; самоаналіз своєї професійної діяльності, вміння реалізовувати та поширювати свій власний досвід, ознайомлення з сучасними технологіями навчання та їх застосування в освітньому процесі відповідно до положень Концепції Нової української школи.
Напрямок програми	– розвиток професійних компетентностей (знання фахових методик, технологій); – формування у здобувачів освіти спільних для ключових компетентностей вмінь, визначених частиною першою статті 12 Закону України «Про освіту»; – психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку, зокрема дітей з ООП, основи андрагогіки; – створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами; – використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі; – мовленнєва, цифрова, комунікаційна, інклюзивна, емоційно-етична компетентність.
Обсяг програми	30 годин (1 кредит ЄКТС)
Форма підвищення кваліфікації	Очна, змішана, дистанційна з використанням дистанційних технологій в синхронному або асинхронному режимах
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться	Формування та розвиток загальних компетентностей: ЗК.01. Громадянської, через здатність діяти відповідально й свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права й обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність сталого розвитку. ЗК.02. Соціальної, через здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня. ЗК.03. Культурної, здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження української національної ідентичності, творчого самовираження.

ЗК.04. Лідерської, через здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ЗК.05. Підприємницької, через здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості.

Формування та розвиток професійних компетентностей учителя до виконання трудових функцій:

A2. Предметно-методичної, через здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених державними стандартами освіти; формувати і розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти.

Б1. Психологічної, через здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан; використовувати стратегії роботи зі здобувачами освіти, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності; формувати мотивацію здобувачів освіти й організовувати їхню пізнавальну діяльність.

Б2. Емоційно-етичної, через здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з усіма суб'єктами освітнього процесу; усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у сучасному глобалізованому світі.

Б3. Компетентність педагогічного партнерства, через здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з здобувачами освіти в освітньому процесі; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; працювати в команді із залученими фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

В1. Інклюзивної, через здатність створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти з урахуванням вікових та інших індивідуальних особливостей.

Г2. Організаційної, через здатність організовувати процес навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти; організовувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Г3. Оцінювально-аналітичної, через здатність аналізувати результати навчання учнів; забезпечувати процес самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

Д.1. Інноваційної, через здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації в професійній діяльності; застосовувати інноваційні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

Д.2. Компетентності навчання впродовж життя, через здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізій тощо).

Д.3. Рефлексійної, через здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності й визначати індивідуальні професійні потреби.

Основні завдання програми

– формувати здатність до планування, моделювання й організації освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання;

	– готовність до складання, використання та коригування індивідуальних програм розвитку осіб з особливими освітніми потребами; – поглиблення знань, основних принципів і технологій надання освітніх послуг та педагогічної підтримки особам з особливими освітніми потребами; – надання консультативно-просвітницької допомоги батькам здобувачів освіти задля підвищення культури відповідального та усвідомленого батьківства; – готовність до впровадження сучасних освітніх технологій, методик, інтерактивних форм навчання, методів та засобів освітнього процесу; – готовність до командної роботи у складі команди психолого-педагогічного супроводу; – удосконалення здатності та готовності вчителів планувати освітній процес з урахуванням оновленого нормативного забезпечення інклюзивної освіти для реалізації індивідуальної освітньої траєкторії осіб з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.
Строки виконання програми	2026 рік
Графік освітнього процесу	Відповідно до плану графіка підвищення кваліфікації педагогічних працівників
Кадрове забезпечення програми	Петровський О.М., директор, доцент, кандидат історичних наук; Колодійчук О.Я., в.о. завідувача кафедри змісту і методик навчальних предметів, доцент; Гайда В.Я., доктор філософії, викладач кафедри змісту і методик навчальних предметів; Кавецький В.Є., в.о. завідувача кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти, доцент, кандидат педагогічних наук; Жизномірська О.Я., доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти, кандидат психологічних наук; Корман М.М., доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти; Петришин Л.Й., професор кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти; Бобовал Н.Р., в.о. завідувача кафедри менеджменту і методології освіти, кандидат економічних наук; Глядик М.Б., методист, в.о. завідувача обласного ресурсного центру з підтримки інклюзивної освіти; Олексюк О.Р., доцент кафедри змісту і методик навчальних предметів, кандидат педагогічних наук; Мочук О.Б., методист центру інформатики, інформаційно-комунікаційних технологій і дистанційної освіти; Мушій В.Г., методист обласного ресурсного центру з підтримки інклюзивної освіти; Коротюк З.М., методист, в.о. завідувача навчально-методичного центру психологічної служби і соціальної роботи; Свистун О.О., методист обласного ресурсного центру з підтримки інклюзивної освіти.
Додаткові послуги	Можливість проживання у гуртожитку
Місце виконання програми	вул. Громницького, 1, м. Тернопіль (за місцем роботи)
Вартість/безоплатність надання освітніх послуг	Освітні послуги для слухачів курсів надаються безоплатно/за кошти фізичних та/або юридичних осіб, з інших джерел, не заборонених законодавством; вартість встановлюється на основі затвердженого кошторису
Мінімальна та максимальна	Відповідно до норм, визначених Статутом інституту

кількість осіб в групі	
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідчення про підвищення кваліфікації
Очікувані результати навчання	Розширення компетенції педагогів у галузі освітніх інновацій та інклюзивної освіти, опанування сучасними практиками, технологіями, методиками, формами навчання учнів з ООП, особливостями організації освітнього інклюзивного середовища, освітнього процесу в ЗЗСО на засадах компетентнісного, інтегрованого, діяльнісного підходів та принципів педагогіки партнерства; ефективного планування освітнього процесу; здійснення освітнього процесу на основі використання сучасних науково методичних підходів. Знаннєвий компонент: – розуміння сучасних тенденцій розвитку освіти; соціально-правових основ, законодавчих актів у сфері освіти; – розуміння основних механізмів функціонування і реалізації компетентнісної парадигми навчання; способів реалізації інтеграційного підходу в навчанні школярів; концепції інклюзивної освіти; – систематизація та поглиблення світоглядних та фахових знань про сутність, специфіку, орієнтири реалізації основних напрямів модернізації шкільної освіти; – формування ключових компетентностей; – здатність орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб та вимог сьогодення; – здійснення ефективної роботи з впровадження стандартів освіти; – конструювання сучасного освітнього процесу, через призму компетентнісного підходу із залученням різних видів джерел інформації, використання комп'ютерних технологій, доцільне (оптимальне, раціональне) поєднання різних методів роботи; – ознайомлення із передовим педагогічним досвідом, методиками спільного викладання; – оволодіння способами самостійного конструювання освітнього процесу в умовах конкретної практичної діяльності, оволодіння сучасними методами і технологіями педагогічного впливу на особу вихованця та прийомами психолого-педагогічної діагностики; – застосовування системного підходу, інтегрування знань з інших дисциплін під час підготовки уроків; – аргументація вибору методів особистісної взаємодії, кооперативного навчання; – готовність до використання/поширення інновацій в педагогічній науці і практиці. Розвивальний компонент: – усвідомлення нової ролі педагога; – організація педагогічної діяльності на компетентнісних засадах (прогнозування, проєктування, моніторингу); – поглиблення знань з психологічної складової діяльності педагогів з питань: психологічні засоби управління стресом у професійній педагогічній діяльності, основні методи емоційної саморегуляції, розвиток емоційного інтелекту як важливої умови гармонізації психоемоційного стану педагога; – конструювання та реалізація індивідуальних освітніх програм на основі модельних з використанням різноманітних методів, форм і технологій;

	– діагностування освітнього процесу і складання індивідуальних освітніх маршрутів для становлення учня як особистості, громадянина, інноватора; – керівництво проєктною діяльністю школярів; – організація безпечного освітньо-розвивального середовища; – проєктування програми власного професійно-особистісного розвитку. Ціннісний компонент: – реалізація принципу дитиноцентризму; – готовність до змін; – гнучкість; – постійний професійний розвиток; – створення умов для участі в освітньому процесі кожного учня; – демократичні цінності (варіантність, право вибору, формування спільноти, полікультурність); – рефлексія процесу та результатів професійної практики; – розвиток громадянської компетентності педагогів, формування усвідомлення важливості власної громадянської позиції та впливу на формування демократичного середовища як у колективі, так і в місцевій громаді; – здатність до відстеження динаміки поступу особистості дитини в освітньому процесі та здійснення підтримки її розвитку; – критичне оцінювання результатів власної професійної діяльності, здатність до визначення шляхів підвищення фахового рівня.
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	https://ippo.edu.te.ua/teaching/pidvishhennya-kvalifikacii/osvitni-programi-2026

Навчально-тематичний план підвищення кваліфікації (форма навчання – очна)

Модуль	Зміст навчального модуля	Індекси компетентностей, що розвиваються	Розподіл годин				
			Усього				Разом
			Аудиторні	Практичні	Самостійні	Контрольні	
Модуль 1	Психологія та педагогіка інклюзивного освітнього процесу	Б2, В1, В2	4	-	-	-	4
	Тема 1.1 Ментальне здоров'я педагога	Б2.1, В2.4	2	-	-	-	2
	Тема 1.2 Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах воєнного часу	В1.1, В1.2, В1.3	2	-	-	-	2
Модуль 2	Фахова діяльність педагогічних працівників	А2, А3, Б2, В2, Д1, Г1	14	4	-	-	18
	Тема 2.1 Булінг і мобінг у НУШ: виклики, відповідальність і культура взаємоповаги	ЗК.01, ЗК.02, А1, В2, В3, Г1, Д3	2	-	-	-	2
	Тема 2.2 Енергоефективність як складова екологічної та соціальної компетентностей учасників освітнього процесу	А2.2, А2.3, А2.5, Д1.3	2	-	-	-	2
	Тема 2.3 Мікронавчання як технологія підвищення	Б2.1, В1.2,	2	-	-	-	2

	ефективності уроку	В2.4					
	Тема 2.4 Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів: дидактичні та методичні аспекти.	А3, А3.2, А3.3, Д1	2	-	-	-	2
	Тема 2.5 Профілактика емоційного вигорання (виснаження) педагога та основні підходи щодо зміцнення психічного здоров'я	Б2.1, Б2.2, В2.4	2	-	-	-	2
	Тема 2.6 Специфічні розлади навчальних навичок (дислексія, дисграфія, дискалькулія)	ЗК.01, ЗК.03, А2, Б3, Г2, Д1	-	2	-	-	2
	Тема 2.7 Реалізація компетентнісного підходу в роботі з дітьми із порушеннями когнітивного розвитку	ЗК.01, ЗК.02, А2, Б1, Б3, В1, Г2, Д.1	-	2	-	-	2
	Тема 2.8 Особливості розвитку та навчання дітей з ООП в умовах інклюзивного навчання	ЗК.01, ЗК.03, Б3, Г2	2	-	-	-	2
	Тема 2.9 Ключові аспекти організації охорони праці в закладі загальної середньої освіти	Г1.1, Г1.2, Г1.3.	2	-	-	-	2
Модуль 3	Контрольно-аналітичний модуль		-	-	-	2	2
	Круглий стіл «Прагнемо, розвиваємося, досягаємо: спрямування діяльності педагогічних працівників в контексті сучасної освіти»		-	-	-	2	2
	Варіативний складник		4	2	-	-	6
	Тема 1.1.		2	-	-	-	2
	Тема 1.2		2	-	-	-	2
	Тема 1.3		-	2	-	-	2
Разом годин			22	6	-	2	30

Навчально-тематичний план підвищення кваліфікації (форма навчання – дистанційна)

Модуль	Зміст навчального модуля	Індекси компетентностей, що розвиваються	Розподіл годин			
			Усього			
			Аудиторні	Практичні	Самостійні	Контрольні
						Разом

Модуль 1	Психологія та педагогіка інклюзивного освітнього процесу	Б2, В1, В2	4	-	-	-	4
	Тема 1.1 Ментальне здоров'я педагога	Б2.1, В2.4	2	-	-	-	2
	Тема 1.2 Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах воєнного часу	В1.1, В1.2, В1.3	2	-	-	-	2
Модуль 2	Фахова діяльність педагогічних працівників	А2, А3, Б2, В2, Д1, Г1	8	4	6	-	18
	Тема 2.1 Булінг і мобінг у НУШ: виклики, відповідальність і культура взаємоповаги		2	-	-	-	2
	Тема 2.2 Енергоефективність як складова екологічної та соціальної компетентностей учасників освітнього процесу	А2.2, А2.3, А2.5, Д1.3	-	-	2	-	2
	Тема 2.3 Мікронавчання як технологія підвищення ефективності уроку	Б2.1, В1.2, В2.4	-	-	2	-	2
	Тема 2.4 Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів: дидактичні та методичні аспекти.	А3, А3.2, А3.3, Д1	-	-	2	-	2
	Тема 2.5 Профілактика емоційного вигорання (виснаження) педагога та основні підходи щодо зміцнення психічного здоров'я	Б2.1, Б2.2, В2.4	2	-	-	-	2
	Тема 2.6 Специфічні розлади навчальних навичок (дислексія, дисграфія, дискалькулія)	ЗК.01, ЗК.03, А2, Б3, Г2, Д1	-	2	-	-	2
	Тема 2.7 Реалізація компетентнісного підходу в роботі з дітьми із порушеннями когнітивного розвитку	ЗК.01, ЗК.02, А2, Б1, Б3, В1, Г2, Д.1	-	2	-	-	2
	Тема 2.8 Особливості розвитку та навчання дітей з ООП в умовах інклюзивного навчання	ЗК.01, ЗК.03, Б3, Г2	2	-	-	-	2
	Тема 2.9 Ключові аспекти організації охорони праці в закладі загальної середньої освіти	Г1.1, Г1.2, Г1	2	-	-	-	2
Модуль 3	Контрольно-аналітичний модуль		-	-	-	2	2
	Круглий стіл «Прагнемо, розвиваємося, досягаємо: спрямування діяльності педагогічних працівників в контексті сучасної освіти»		-	-	-	2	2

	Варіативний складник		2	2	2	-	6
	Тема 1.1		2	-	-	-	2
	Тема 1.2		-	-	2	-	2
	Тема 1.3		-	2	-	-	2
Разом годин			14	6	8	2	30

Зміст

Модуль 1. Психологія та педагогіка інклюзивного освітнього процесу

Тема 1.1. Ментальне здоров'я педагога.

Ментальне здоров'я – запорука успіху життєвого та професійного вимірів. Психолого-педагогічні, медичні трактування дефініції «ментальне здоров'я». Основні чинники, що впливають на ментальне здоров'я педагога. Зв'язок ментального здоров'я та емоційної стійкості.

Ефективні практики щодо психологічної стійкості особистості педагога. Роль ментального здоров'я особистості педагога на її професійну самореалізацію та позитивне саморозкриття на уроці. Матеріал може бути використаний педагогами, класними керівниками, асистентами учителів, методистами та керівниками закладів освіти щодо власної турботи про ментальне здоров'я та довголіття.

Тема 1.2. Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах воєнного часу.

Інклюзивна культура педагога. Профіль вчителів інклюзивних закладів опрацьований Європейським агентством з особливих потреб та інклюзивної освіти. Психолого-педагогічні, організаційні та нормативно-правові засади інклюзивної освіти в кризових і надзвичайних ситуаціях.

Бар'єри, що перешкоджають успішному налаштуванню педагогів на роботу в інклюзивному середовищі. Компоненти готовності педагога до роботи з здобувачами освіти з ООП в умовах війни: аксіологічний, емоційно-мотиваційний, когнітивний, вольовий, операційно-компетентнісний, комунікативний, рефлексивний.

Ефективні педагогічні стратегії інклюзивної освіти. Міждисциплінарна взаємодія з фахівцями психолого-педагогічного супроводу. Прийоми і методи підтримки учнів з ООП з різними нозологіями. Матеріал може бути використаний педагогами, методистами та керівниками закладів освіти при роботі в інклюзивному середовищі.

Модуль 2. Фахова діяльність педагогічних працівників

Тема 2.1. Булінг і мобінг у НУШ: виклики, відповідальність і культура взаємоповаги.

Актуальність проблеми булінгу як одного з ключових викликів сучасного освітнього середовища. Психологічні аспекти проблеми, які розкривають причини, форми прояву, ознаки булінгу, їхній вплив на емоційний стан дітей і дорослих. Правові аспекти протидії булінгу в закладах освіти, повноваження та відповідальність учасників освітнього процесу відповідно до чинного законодавства України. Мобінг як окреме явище в освітньому середовищі, його основні форми прояву, механізми захисту прав потерпілих та питання правової відповідальності.

Ефективні практики, кейси та інструменти профілактики булінгу і мобінгу, спрямовані на формування культури взаємоповаги, партнерської взаємодії. Матеріал може бути використаний педагогічними працівниками, практичними психологами, керівниками закладів освіти у створенні безпечного освітнього середовища.

Тема 2.2. Енергоефективність як складова екологічної та соціальної компетентностей учасників освітнього процесу.

Енергоефективність як складова екологічної та соціальної компетентностей учасників освітнього процесу в умовах сучасних суспільних викликів. Формування енергоощадної поведінки як чинника зменшення негативного впливу на довкілля та підвищення соціального добробуту. Взаємозв'язок між енергоспоживанням, екологічними наслідками та якістю життя громади. Соціальний вимір енергоефективності в контексті соціальної справедливості, енергетичної безпеки та колективної відповідальності.

Роль закладу освіти у формуванні енергоефективної культури та ціннісних орієнтацій. Освітні практики, STEM-підходи та проєктна діяльність, спрямовані на розвиток практичних навичок ощадливого використання енергоресурсів. Інтерактивні і практичні завдання для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Матеріал має прикладну спрямованість і може бути використаний у професійному розвитку педагогів та освітній діяльності закладів освіти.

Тема 2.3. Мікронавчання як технологія підвищення ефективності уроку.

У лекції проаналізовано технології мікронавчання як інноваційного підходу для підвищення ефективності навчального процесу. Розглянуто теоретичні основи мікронавчання, його інструменти (короткі навчальні блоки, мікроприводи, інтерактивні вправи) та вплив на мотивацію, засвоєння знань і залученість учнів.

Проаналізовано особливості мікронавчання як технології, що є інструментом із широкими функціональними можливостями. Визначено, що така практика дає змогу задовольнити потреби в урахуванні індивідуальних когнітивних особливостей сучасного учня. Наголошено на тому, що мікронавчання є безперечно цінним, оскільки надає вчителю справжньої академічної свободи в площині проведення уроків.

Тема 2.4. Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів: дидактичні та методичні аспекти.

Поняття генеративного штучного інтелекту — різновиду штучного інтелекту, здатного створювати новий освітній контент, зокрема тексти, візуальні матеріали та програмний код. Можливості, переваги та виклики створення електронних освітніх ресурсів.

Використання спеціалізованих сервісів Chalkie.ai, Worksheets.ai, Padlet TA для створення інтерактивних робочих аркушів, а також NotebookLM для роботи з навчальними матеріалами, аналізу джерел інформації, систематизації даних та підтримки аналітичної діяльності педагога. Порівняння платформ Gemini та ChatGPT, що розглядаються як приклади генеративного штучного інтелекту, який функціонує на основі розмовних запитів і забезпечує інтерактивну взаємодію з користувачем. Створення Gem-ботів (персоналізованих помічників у середовищі Gemini), які дають змогу налаштовувати сценарії роботи з освітнім контентом.

Тема 2.5. Профілактика емоційного вигорання (виснаження) педагога та основні підходи щодо зміцнення психічного здоров'я.

Емоційне вигорання педагога як наслідок тривалого професійного стресу та високого емоційного навантаження. Основні прояви, причини та ризики емоційного виснаження в сучасних умовах освітнього середовища.

Практичні підходи до профілактики вигорання, розвитку навичок емоційної саморегуляції та підтримки психічного здоров'я педагога. Формування усвідомленого ставлення до власного ресурсного стану та збереження професійної ефективності й психологічної стійкості.

Тема 2.6. Специфічні розлади навчальних навичок (дислексія, дисграфія, дискалькулія).

Специфічні розлади навчання — це нейророзвиткові особливості, що впливають на здатність засвоювати навички читання (дислексія), письма (дисграфія) та математики (дискалькулія), попри нормальний інтелект, слух і зір. Вони проявляються труднощами в розумінні тексту, формуванні літер, розумінні чисел і обчисленнях, потребують індивідуального підходу та комплексної корекції для успішного навчання.

Висвітлено теоретико-методологічні засади вивчення навчальних розладів у дітей шкільного віку, охарактеризовано психолого-педагогічні особливості цієї категорії дітей; проаналізовано супутні порушення (дислексія, дисграфія, дискалькулія, диспраксія) та їх вплив на освітній процес; форми та

методи роботи з подолання навчальних розладів, спрямовані на розвиток когнітивних та моторних функцій у дітей. Своєчасна діагностика розладів навичок навчання є ключовим фактором для надання ефективної допомоги та підтримки учням.

Тема 2.7. Реалізація компетентнісного підходу в роботі з дітьми із порушеннями когнітивного розвитку.

Зміна освітньої парадигми через перехід від механічного накопичення знань до формування життєвих навичок як ключового чинника успішної соціалізації дитини. Дитиноцентризм та компетентнісний підхід – фундамент Нової української школи, де вчитель постає організатором інклюзивного середовища для здобуття дитиною позитивного досвіду соціальної взаємодії.

Когнітивні порушення як системний освітній виклик, що потребує глибокого розуміння природи, ступенів та форм прояву дефіциту пізнавальних функцій (уваги, пам'яті, мислення) для побудови освітнього маршруту. Індивідуалізація та диференціація навчання, що базуються на гнучкості підходів та реалізуються через Індивідуальну програму розвитку (ІПР) – головний документ, що визначає стратегію супроводу учня з особливими освітніми потребами. Використання стратегій адаптації та модифікації для створення доступного освітнього простору, що ґрунтується на врахуванні психофізичних особливостей дітей з ООП.

Ефективні практики та вправи, спрямовані на поетапний розвиток когнітивної сфери. Розгляд освітнього середовища як вирішального фактора розвитку, що забезпечує емоційну безпеку та комфортний темп навчання.

Тема 2.8. Особливості розвитку та навчання дітей з ООП в умовах інклюзивного навчання.

Лекція висвітлює специфіку організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами (ООП) з урахуванням їхніх психофізичних, когнітивних та соціально-емоційних особливостей розвитку, зокрема і вплив несприятливих факторів на формування особистості учня. У межах теми розкривається сутність поєднання корекційної та навчальної складових як цілісного підходу до забезпечення ефективного засвоєння знань і формування життєвих компетентностей. Обґрунтовується необхідність системного поєднання навчального змісту із завданнями, що спрямовані на розвиток вищих психічних функцій, мовлення, сенсомоторної сфери, саморегуляції та соціальної адаптації. Матеріал орієнтований на формування у педагогів і фахівців інклюзивної освіти професійного розуміння принципів організації освітнього процесу для осіб з ООП.

Тема 2.9. Ключові аспекти організації охорони праці в закладі загальної середньої освіти.

Охорона праці та цивільний захист у закладі загальної середньої освіти – це система організаційних, правових і технічних заходів, спрямованих на створення безпечних і здорових умов навчання та праці. В умовах воєнної агресії РФ проти України питання безпеки стали не лише нормативною вимогою, а й ключовим елементом управлінської діяльності керівника закладу освіти.

Модуль 3. Контрольно-аналітичний модуль

Круглий стіл «Прагнемо, розвиваємося, досягаємо: спрямування діяльності педагогічних працівників в контексті сучасної освіти»

Модуль 4. Варіативний складник.

1. Особливості формування мовленнєвої компетентності у осіб із ООП.
2. Супервізія як інструмент професійного зростання асистента вчителя.
3. Цифрові технології в інклюзивній освіті: онлайн – сервіси, ШІ.
4. Етичні аспекти використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі: академічна доброчесність, авторське право, медіаграмотність і цифрова гігієна.
5. Інтегроване навчання як ключовий механізм реалізації STEM-освіти.
6. Проєктування інтегрованого навчального середовища в STEM-освіті
7. Формування психологічної компетентності педагога в сучасних умовах.

8. Ресурсний педагог: як підтримувати себе в щоденній роботі.
9. Ціннісні пріоритети педагога та освіти.
10. Комунікація, довіра, співпраця в освітньому процесі: партнерська взаємодія крізь призму 4К

Список рекомендованої літератури

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
2. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Концепція «Нова українська школа». URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch%202016/konczepczya.html>
5. Про внесення змін до примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної та дошкільної середньої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 29.05.2025 №787. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0787729-25#Text>
6. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text3>
7. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
8. Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивної освіти на період до 2029 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.06.2024 № 527-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>
9. Айрес Дж., Роббінс Д. Дитина і сенсорна інтеграція. Київ: Видавництво Ростислава Бурлака, 2024. 280 с.
10. Арройо Б. Як зосередити увагу. Харків: VIVAT, 2022. 95 с.
11. Базові навички турботи про себе та інших. Як подолати надмірний стрес (виклики війни). Довідник, підготовлено в межах ініціативи Першої леді Олени Зеленської. Громадська організація «Безбар'єрність». Київ. 2022. 42 с.
12. Безпалько О. Соціально-психологічна готовність педагогів до інклюзивної освіти: теорія і практика. Освітологічний дискурс. 2022. №2. С. 43–50.
13. Брембаті Ф., Доніні Р. Специфічні розлади розвитку дитини та процес навчання. Харків: Ранок, 2019. 159 с.
14. Брембаті Ф., Доніні Р. Специфічні розлади розвитку дитини та процес навчання. Харків: Ранок, 2019. 159 с.
15. Вербицька, Л., & Коновалова, О. Психологічні особливості емоційного вигорання педагогічних працівників // *Психологічний журнал*. 2025, № 15, с. 40–46. DOI: 10.31499/2617-2100.15.2025.342105. URL: <https://psyj.udpu.edu.ua/article/view/342105>
16. Вересень. Теорія, методика і практика навчання. 2025. № 4. С. 25–33. DOI:10.54662/veresen.4.2025.03.
17. Гич Г. М. Мікронавчання на уроках / заняттях Нової української школи.
18. Головка Д.Ю. Штучний інтелект у діяльності педагога закладу професійної (професійно-технічної) освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 73 с.
19. Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах війни та повоєнний час: навчально-методичний посібник. К., 2025. 194 с.
20. Грінченко Р. В., Орленко О. М. Енергоефективність в Україні: стан та перспективи покращення. Науковий вісник Одеського національного економічного університету : Збірник наукових праць №1-

2 (314-315), 2024. С. 117–125. URL: [http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/314-315/pdf/NV_ONEU_1-2_2024_\(on-line\).pdf#page=117](http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/314-315/pdf/NV_ONEU_1-2_2024_(on-line).pdf#page=117)

21. Данилов І. Клік до знань. Як пандемія змінює шкільний процес в Україні та Естонії. Український інститут розвитку освіти. 2021. URL: <https://uied.org.ua/2021/03/2917/>
22. Демченко І. Формування психологічної готовності педагогів до інклюзивного навчання. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2020. №28. С. 54–61.
23. Діти з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі: навч. посіб./ Н. Ярмола та ін. Київ.: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 208 с.
24. Енергоефективність у школах: готові посібники для вчителів. 2025. URL: <https://nus.org.ua/2025/07/25/energoefektyvnist-u-shkolah-gotovi-posibnyky-dlya-vchyteliv/>
25. Заброцький М. М. Основи вікової психології : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2001. 112 с. URL: https://www.scribd.com/document/961661818/The-pyramid-of-human-development-Lazaro-and-Berruezo-pdf?utm_source=chatgpt.com
26. ЗАКОН УКРАЇНИ. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії мобінгу (цькуванню). Документ 2759-IX, чинний, поточна редакція – Прийняття від 16.11.2022 URL: <https://surl.li/pgorbt>
27. Іванна ДОВЖЕНКО. Від триєдиного мозку до тріади нейромереж. *Психолог. Науково-популярний журнал*. URL: https://thepsychologist.com.ua/method/vid-tryedynogo-mozku-do-triady-neyromerezh?utm_source=chatgpt.com
28. ІНСТРУКТИВНО МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/05/21/Instruktyvno.metodychni.rekomendatsiyi.shchodo.SHI.v.ZZSO-22.05.2024.pdf>
29. Кавецький В. Є. Особливості підготовки педагогів до реалізації завдань інклюзивної освіти в умовах нових суспільних викликів. *Освітній процес сьогодні: досягнення, виклики, перспективи: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 25 квітня 2025 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, О. Я. Колодійчук, Г. Р. Корицька, О. Р. Олексюк, Ю. М. Починок, В. Я. Гайда, І. І. Подлесна*. Тернопіль, 2025. С. 19-22.
30. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Документ 8073¹-X, чинний, поточна редакція – Визнання конституційними окремих положень від 11.12.2025, підстава-[y007p710-25](#) URL: <https://surl.li/nzfilw>
31. Костенко Т.М., Горошовський В.І. Орієнтування в просторі незрячих дітей та дітей з порушенням зору. Харків: Ранок, 2022. 112 с.
32. Краснянський М. Ю. Енергозбереження: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 136 с. URL: https://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/enerkr.pdf
33. Маріо ді П'єтро, Моніка Дакомо. Гіперактивна дитина. Харків: Ранок, ВГ Кенгуру, 2019. 96с.
34. Методичні рекомендації щодо надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу. Посібник створений у межах ініціативи першої леді України. Проект Фондації Олени Зеленської із відбудови та облаштування укриттів у школах та дитячих садках за експертної підтримки Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» та Координаційного центру з психічного здоров'я Кабінету Міністрів України. Київ. 2022. 31 с.
35. Мін'юст пояснює, що таке мобінг на роботі та як розпізнати цькування і захистити свої права. URL: <https://surl.li/dvejqn>
36. Навчальний посібник до вивчення курсу «Виклики енергоефективності: співпраця України з ЄС» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 101 «Екологія», 192 «Будівництво та цивільна інженерія» другого рівня вищої освіти. – Полтава: НУ «Полтавська політехніка ім. Ю. Кондратюка», 2020. 257 с.
URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/10931/1/navchalnii-posibnik-vikliki-energoefektivnosti-2020.pdf>
37. Пахомов, І. В. & Киричок, Т. П. Дослідження особливостей професійного вигорання педагогічних працівників закладів ПТНЗ та шляхи його профілактики // *Науковий журнал Хортицької національної академії (серія «Педагогіка. Соціальна робота»)*. 2025, № 1(12), с. 88-94.
URL: <https://journal.khnnra.edu.ua/index.php/files/arti>
38. Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти : Наказ Міністерства

- освіти і науки України № 1669 від 26.12.2017 р. *Верховна Рада України: Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18>
39. Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти : Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 2205 від 25.09.2020 р. Дата оновлення: 20.02.2025. *Верховна Рада України: Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20>
40. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. Дата оновлення: 12.09.2025. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 49. ст. 668. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2694-12>
41. Прохоренко Л.І. Дитина із труднощами у навчанні. Київ: Літера ЛТД, 2019. 47 с.
42. Редакційна колегія журналу Sustainability. Мікронавчання з використанням штучного інтелекту та атомізація кейс-методів: ІКТ-шляхи до інклюзивної та сталої вищої освіти. Sustainability. 2025. Т. 17, № 24. – Ст.11012. – URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/17/24/11012>
43. Сидорук А. Технології, війна та освіта: як змінюється навчання в школах. Суспільне Культура. 2024. URL: <https://suspilne.media/culture/823297/>
44. Система у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в Україні. Цільова модель 2.0. За підтримки Олени Зеленської та Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» та Координаційного центру з психічного здоров'я Кабінету Міністрів України, ГО «Безбар'єрність». Київ. 2023. 157.
45. Соболевська І. (2004). Особливості соціалізації розвитку учнів із спеціальними потребами. *Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. Вип. 18. С.172–175*. Lázaro, A., & Berrueto, P.P. (2009). *The Pyramid of Human Development* URL: https://www.scribd.com/document/961661818/The-pyramid-of-human-development-Lazaro-and-Berrueto-pdf?utm_source=chatgpt.com
46. Стандартизація навчання школярів з порушеннями когнітивного розвитку: навч.посіб./ Бабяк О.О. та ін. Київ: Наша друкарня, 2019. 332 с.
47. Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України : Указ Президента України від 29.06.2021 р. (номер указу у відкритих джерелах). URL: <https://mvs.gov.ua/ministry/normativna-baza-mvs/proekti-normativnix-aktiv/strategiya-gromadskoyi-bezpeki-ta-civilnogo-zaxistu-ukrayini-zatverdzeno-vid-29062021>.
48. Ти як ? Всеукраїнська програма ментального здоров'я за ініціативою Олени Зеленської URL: <https://howareu.com/>
49. Тихонова К. Труднощі навчання. Харків: Ранок, 2021. 152 с.
50. Штучний інтелект — асистент сучасного вчителя : навч. посіб. / [СвітланаДоценко, Вікторія Ворожбіт-Горбатюк,Тетяна Собченко, Марина Корнієнко].—Х.: Вид-во «Ранок», 2025. — 176 с. — (Серія «Освіта сьогодення»).
51. Щерба, Н. Емоційне вигорання вчителів ЗЗСО: інтерпретація скринінгового дослідження в контексті інклюзивної освіти // *Професійна педагогіка*. 2024, № (29), с. 163-170. DOI: 10.32835/2707-3092.2024.29.163-170. URL: <https://jrnls.ivet.edu.ua/1/article/view/960>
52. Як боротися з насильством і булінгом у закладах освіти: рекомендації освітнього омбудсмена. URL: <https://surl.li/zhzooz>
53. Як має працювати комісія з розгляду випадку булінгу в закладі освіти. URL: <https://surl.li/zdvzqy>
54. Letiucha, L. & Skliarenko, O. Семінар як засіб профілактики синдрому емоційного вигорання вчителів іноземних мов в умовах війни // *Вісник педагогічних наук Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2023, № 4(115). DOI: 10.35433/pedagogy.4(115).2023.8. URL: <https://pedagogy.visnyk.zu.edu.ua/article/view/295237>